

Elżbieta Szaruga¹
Elżbieta Załoga²

**WERYFIKACJA ZALEŻNOŚCI
POMIĘDZY ROZWOJEM INFRASTRUKTURY TRANSPORTU
A WZROSTEM GOSPODARCZYM**

Streszczenie

W artykule zaprezentowano teoretyczne oraz empiryczne podejścia do analizy wpływu rozwoju infrastruktury transportu na wzrost gospodarczy. W pierwszej części artykułu przedstawiono wybrany dorobek teoretyczny z zakresu poruszanej problematyki, w drugiej powołano się na empiryczne modele, zaadaptowane do zbadania zależności między rozwojem infrastruktury a wzrostem PKB oraz dokonano próby analizy tej zależności na przykładzie 16 województw Polski, uwzględniając lata 2008–2011.

Słowa kluczowe: rozwój, zależność, infrastruktura transportu, wzrost gospodarczy

Wprowadzenie

Artykuł jest poświęcony weryfikacji powiązań rozwoju infrastruktury transportu ze wzrostem gospodarczym. Składa się on z dwóch części. W pierwszej przedstawiono rolę infrastruktury transportu w rozwoju państw i regionów, eksponując jej funkcje oraz charakter współzależności zachodzących pomiędzy infrastrukturą transportu a rozwojem społeczno-gospodarczym. W drugiej części artykułu przedstawiono model panelowy, estymowany ważoną metodą naj-

---

¹ Mgr Elżbieta Szaruga, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, e-mail: elzbieta.szaruga@wzieu.pl.

² Prof. dr hab. Elżbieta Załoga, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, e-mail: elzbieta.zaloga@wzieu.pl.

mniejszych kwadratów dla 16 województw Polski, przyjmując zakres czasowy lat 2008–2011. Przedstawiono macierz korelacji dla analizowanych zmiennych. Przywołano także empiryczne modele ujmujące zagadnienie zależności rozwoju infrastruktury transportu i wzrostu gospodarczego.

Celem artykułu jest identyfikacja zależności pomiędzy rozwojem infrastruktury transportu a wzrostem gospodarczym oraz ocena siły oddziaływania rozwoju infrastruktury transportu na wzrost gospodarczy. Hipoteza postawiona w artykule brzmi: rozwój infrastruktury transportu pozytywnie wpływa na wzrost gospodarczy.

Znaczenie infrastruktury transportu dla rozwoju państwa i jego regionów

Infrastruktura transportu jest fundamentalnym czynnikiem rozwoju każdego państwa i poszczególnych jego regionów, bowiem determinuje dostęp do zasobów, towarów i rynków, a także wpływa na spójność przestrzenną, gospodarczą i społeczną. Jest podstawowym zasobem charakteryzującym się długookresową użytecznością (z uwagi na cechy infrastruktury, jak: niepodzielność techniczna, długoterminowa żywotność, immobilność, wysoka kapitałochłonność), a przez to determinującym poziom rozwoju systemu transportowego danego kraju/regionu. Jak zauważono, „zasób ten decyduje o rozmiarze rynku i zdolności producentów do wykorzystania ekonomii skali, aglomeracji i specjalizacji”, a także „jest podstawowym czynnikiem zaspokajania potrzeb mobilności”³.

Znacząca rola infrastruktury w rozwoju społeczeństwa i gospodarki wynika z jej zadań i funkcji. Infrastrukturę transportu określa się mianem systemu nośnego, który umożliwia tworzenie więzi w układzie przestrzennym oraz stwarza warunki do kształtowania aktywności społeczno-gospodarczej – a także wskazuje się jej rolę jako czynnika specjalistycznego w procesie tworzenia bogactwa narodu, wyróżnianego przez jakość, kompatybilność, zdolność do innowacji czy efektywnej współpracy w ramach systemu transportowego oraz integracji z otoczeniem⁴. Infrastruktura transportu warunkuje poziom dostępności transportowej.

---

³ E. Załoga, *Trendy w transporcie lądowym Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013, s. 208–209.

⁴ Szerzej tamże, s. 165–166.

K. Wojewódzka-Król podkreśla trzy zadania infrastruktury w kontekście jej istotności dla kształtowania procesów aktywności gospodarczej, a mianowicie⁵:

- 1) możliwość zaspokojenia potrzeb społeczeństwa i gospodarki dzięki stworzeniu i utrwaleniu powiązań przestrzennych,
- 2) spełnianie zadań polityki transportowej dzięki określeniu narzędzi do utrzymania tych powiązań,
- 3) tworzenie dziedzictwa przeszłości.

Znaczenie i funkcje infrastruktury zostały w polskiej literaturze przedmiotu szeroko opisane⁶. Współcześnie znaczenie infrastruktury transportu rozważane jest z punktu widzenia jej wpływu na wzrost gospodarczy, rozwój i spójność regionów oraz zrównoważony rozwój. Generalnie, ekonomiści transportu nie mają wątpliwości, że infrastruktura transportu warunkuje te procesy. A. Grzelakowski wprost stwierdził, że infrastruktura transportu „silnie oddziałuje na dynamikę wzrostu gospodarczego oraz spójność przestrzenną i ekonomiczną zarówno w wymiarze regionalnym, jak też krajowym i międzynarodowym”⁷. Wynika to z założeń makroekonomicznej teorii wzrostu endogenicznego, zgodnie z którą infrastruktura publiczna (w tym infrastruktura transportu) jest źródłem wzrostu gospodarczego poprzez wpływ na zmiany techniczne⁸.

Zróźnicowanie przestrzenne efektów rozwoju infrastruktury i ich powstawanie w różnym czasie powoduje, że owe efekty nie są przypisywane do determinant rozwoju społeczno-gospodarczego, co często ma swoje odzwierciedlenie przy określaniu kierunków polityki inwestycyjnej, to znaczy efekty te nie są uwzględniane pod kątem opłacalności rozwoju infrastruktury⁹. Sprowadza się to do stwierdzenia, że empirycznie w ocenie lokalnego rozwoju gospodarczego,

---

⁵ K. Wojewódzka-Król, *Infrastruktura transportu wobec współczesnych wyzwań*, „Logistyka” 2011, nr 1, s. 7.

⁶ Można wymienić m.in. dwie prace monograficzne: W. Grzywacz, *Infrastruktura transportu*, WKiŁ, Warszawa 1982 oraz K. Wojewódzka-Król, R. Rolbiecki, *Infrastruktura transportu*, Wydawnictwo UG, Gdańsk 2008.

⁷ *Formy i metody finansowania infrastruktury transportu w Polsce. Problemy optymalizacji systemu finansowania infrastruktury transportu*, red. A. Grzelakowski, Wydawnictwo AM w Gdyni, Gdynia 2005, s. 11.

⁸ Szerzej: D.A. Aschauer, *Highway capacity and economic growth*, “Economic perspective” 1990, vol. 14, s. 14–24; K. Button, *Infrastructure investment, endogenous growth and economic convergence*, “The Annals of Regional Science” 1998, vol. 32, s. 146; X. Zhang, *Transport infrastructure, spatial spillover and economic growth: evidence from China*, “Frontiers of Economics in China” 2008, vol. 3, s. 586; A. de la Fuente, *Infrastructures and productivity: an updated survey*, Barcelona Economics Working Paper Series, Working Paper no 475, Instituto de Análisis Económico, Barcelona 2010.

⁹ Tamże, s. 7.

wynikającego z inwestycji w infrastrukturę transportu, w zasadzie oddzielenie zmian w lokalnej aktywności od zmian we wzorcach produkcji i konsumpcji przedsiębiorstw i gospodarstw domowych jest złożonym zadaniem. Hipotetycznie można zidentyfikować warunki niezbędne dla wzrostu gospodarczego, pobudzanego przez relokację działalności oraz przez zmiany we wzorcach produkcji i konsumpcji przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. Najpierw jednak należałoby zdefiniować mechanizm, dzięki któremu zmiany dostępności transportowej wpływają na lokalny wzrost gospodarczy¹⁰. Podstawą tej analizy jest założenie, że wzrost gospodarczy wynika zwłaszcza z możliwości przedsiębiorstw i gospodarstw domowych do tworzenia pozytywnych efektów zewnętrznych, takich jako korzyści skali (korzyści aglomeracji) lub spadku negatywnych efektów zewnętrznych poprzez zmniejszenie zatorów. Innymi słowy, D. Banister i J. Berechman uważają, że poprzez obecność niezinternalizowanych efektów zewnętrznych osiąga się konieczny warunek (choć nie wystarczający) do lokalnego wzrostu gospodarczego, wynikającego z rozwoju infrastruktury¹¹.

W kontekście tych rozważań, należałoby sprecyzować zakres pojęcia rozwój infrastruktury transportu. Powinien on być rozpatrywany w dwóch postaciach¹²:

- inwestycji przyczyniających się do poprawy jakości infrastruktury, jak nowe punkty transportowe lub liniowe obiekty, a także naprawa i konserwacja istniejących obiektów infrastruktury,
- wspierania efektywnego wykorzystania istniejących obiektów infrastruktury i optymalizacji organizacji ruchu poprzez stosowanie inteligentnych systemów transportowych, zarządzanie przepływami ruchu drogowego.

Rozwój infrastruktury rozumiany przez pryzmat inwestycji wywołuje pewne efekty mikroekonomiczne oraz mezo-/makroekonomiczne, do których można zaliczyć (na przykładzie transportu samochodowego)¹³:

---

¹⁰ Należy dodać, że D. Banisterem oraz J. Berechmanem, że poprawa dostępności regionalnej, wynikającej z rozwoju infrastruktury transportu, generuje dwa efekty. Pierwszy to przeniesienie swojej aktywności, a drugi to modyfikacja swojego wzorca produkcji lub konsumpcji. Zob. D. Banister, J. Berechman, *Transport investment and economic development*, Routledge, London 2000, s. 211–212.

¹¹ Tamże.

¹² *Analysis of the links between transport and economic growth*, OECD, ENV/EPOC/WPNEP/T(2003)4/FINAL, s. 72.

¹³ *Transport infrastructure investment and economic productivity*, Round Table 132, OECD, ECMT, Paris 2007, s. 73, za: E. Załoga, *Trendy w transporcie...*, s. 167.

- a) mikroekonomiczne:
  - wzrost gęstości połączeń jest możliwy dzięki rozwojowi sieci infrastruktury transportu, co wpływa na skrócenie odległości podróży,
  - wzrost przepustowości na istniejących drogach oraz nowe obiekty liniowe mogą wpłynąć na skrócenie czasu podróży i zmniejszenie poziomu kongestii,
  - wzrost produktywności na szczeblu przedsiębiorstw może być spowodowany inwestycjami w infrastrukturę transportu;
- b) mezo-/makroekonomiczne:
  - rozszerzenie specjalizacji w regionie,
  - korzyści wynikające z handlu pomiędzy poszczególnymi regionami,
  - wzrost mobilności kapitału ludzkiego,
  - rosnące zróżnicowanie zasobów,
  - spadek kosztów transportu,
  - wpływ na lokalny rynek pracy poprzez umożliwienie dostępu do pracy.

Ponadto uznaje się, że inwestycje w infrastrukturę transportu mają dodatni wpływ na długookresowy wzrost gospodarczy i akumulację kapitału społecznego¹⁴.

Można wyróżnić również dwa inne rodzaje efektów inwestycji w infrastrukturę transportu, rozpatrywanych z punktu widzenia spójności Unii Europejskiej, to znaczy¹⁵:

- efekty makroekonomiczne rozumiane jako bezpośrednie oddziaływanie inwestycji na produkt krajowy brutto (PKB) i zatrudnienie,
- efekty mikroekonomiczne wynikające z poprawy dostępności regionalnej.

Tak rozumiany rozwój infrastruktury transportu i wynikające z niego efekty w postaci wzrostu gospodarczego (wzrostu PKB) zostaną poddane weryfikacji w dalszej części artykułu.

Identyfikacja i analiza zależności infrastruktury transportu i wzrostu gospodarczego

W literaturze można spotkać wiele podejść do empirycznego przedstawienia zależności pomiędzy rozwojem infrastruktury transportu (wyrażonym poprzez

---

¹⁴ Tamże.

¹⁵ *Trans-European transport network planning methodology. Final report*, Transport and Mobility Leuven, Leuven 2010, s. 12.

inwestycje w infrastrukturę transportu) a wzrostem gospodarczym czy rozwojem społeczno-gospodarczym. Wśród wartych zauważenia znajdują się prace następujących autorów: Nannana Yu, Martina de Jonga, Servaasa Storma i Jianing Mi¹⁶, Guinenga Chena i Joro de Abreu e Silvy¹⁷, Pedro Cantosa, Mercedes Gumbau-Albert i Joaquina Maudosa¹⁸, Rudry Pradhana, Neville'a Normana, Yuosre Badira i Bele Samadhan¹⁹ czy Seetanaha Boopena²⁰.

Po analizie tych prac, można zauważyć, że najczęściej rozpatruje się postać funkcyjną Cobba-Douglasa $Y = f(L, K_g, K_p, T)$, przedstawiając ją jako:

$$\ln Y = \alpha_0 + \alpha_1 \ln L + \alpha_2 \ln K_g + \alpha_3 \ln K_p + \alpha_4 \ln T + \varepsilon, \text{ gdzie} \quad (1)$$

Y – oznacza produkcję,

L – oznacza zasoby pracy,

K_g – oznacza kapitał publiczny,

K_p – oznacza kapitał prywatny,

T – oznacza infrastrukturę transportu,

$\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2, \alpha_3, \alpha_4$ – parametry modelu.

Przedstawioną wyżej funkcję (1) zaadaptowano do wyjaśnienia wpływu infrastruktury na poziom PKB 16 województw Polski, przyjmując za zakres czasowy analizy lata 2008–2011 (dane roczne). Przyjęto również, że produkcja powinna być reprezentowana przez realny PKB, natomiast zasoby pracy – przez liczbę pracujących, kapitał publiczny zaś – przez nakłady inwestycyjne w sektorze publicznym, kapitał prywatny – przez nakłady inwestycyjne w sektorze prywatnym, infrastruktura transportu – przez wydatki na autostrady płatne, drogi publiczne krajowe, drogi publiczne wojewódzkie, drogi publiczne powiatowe,

¹⁶ N. Yu, M. de Jong, S. Storm, J. Mi, *Spatial spillover effects of transport infrastructure: evidence from Chinese regions*, "Journal of Transport Geography" 2013, vol. 28, s. 56–66.

¹⁷ G. Chen, J. de Abreu e Silva, *Estimating the provincial economic impacts of high-speed rail in Spain: An application of structural equation modeling*, "Procedia – Social and Behavioral Sciences" 2014, vol. 11, s. 157–165.

¹⁸ P. Cantos, M. Gumbau-Albert, J. Maudos, *Transport infrastructures, spillover effects and regional growth: evidence of the Spanish case*, "Transport Reviews" 2005, vol. 25, s. 25–50.

¹⁹ R.P. Pradhan, N.R. Norman, Y. Badir, B. Samadhan, *Transport infrastructure, foreign direct investment and economic growth interactions in India: the ADRL bounds testing approach*, "Procedia – Social and Behavioral Sciences" 2013, vol. 104, s. 914–921.

²⁰ S. Boopen, *Transport infrastructure and economic growth: Evidence from Africa using dynamic panel estimates*, "The Empirical Economics Letters" 2006, vol. 5, s. 37–52.

drogi publiczne gminne, drogi publiczne w miastach na prawach powiatów²¹ (tabela 1). Zbadane zależności zostaną przedstawione za pomocą modelu panelowego (2), estymowanego ważoną metodą najmniejszych kwadratów, którego postać wygląda następująco:

$$\ln Y_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \ln L_{it} + \alpha_2 \ln K_{git} + \alpha_3 \ln K_{pit} + \alpha_4 \ln T_{it} + \varepsilon, \quad (2)$$

gdzie dolny indeks i oznacza i -te województwo w czasie t .

Tabela 1

Zestawienie danych wykorzystanych do modelu panelowego

Województwo	Rok	PKB (mln zł)	Liczba pracu- jących (os.)	Nakłady inwestycyjne w sektorze prywatnym (tys. zł)	Nakłady inwestycyjne w sektorze publicznym (tys. zł)	Wydatki na infrastrukturę* (zł)
1	2	3	4	5	6	7
dolnośląskie	2008	103 412	703 747	11 733 950	6 736 358	792 183 564,45
	2009	110 564	690 449	10 758 367	7 993 531	895 218 926,21
	2010	120 143	700 560	949 1121	8 459 103	1 032 678 483,89
	2011	131 098	703 090	11 158 134	9 006 675	1 124 881 148,55
kujawsko- pomorskie	2008	59 634	440 632	7 085 917	2 868 094	577 456 888,53
	2009	61 805	435 539	7 350 227	3 770 184	643 083 761,29
	2010	64 396	442 353	7 245 852	3 381 254	699 857 971,17
	2011	68 390	441 937	5 629 177	5 683 873	856 406 888,55
lubelskie	2008	50 297	366 403	4 402 599	3 226 065	448 823 559,91
	2009	51 154	364 891	4 489 081	3 442 878	600 698 905,03
	2010	54 055	367 805	4 205 712	4 082 411	723 986 411,30
	2011	58 544	368 706	5 168 586	5 163 531	589 761 682,49
lubuskie	2008	28 898	220 088	3 027 446	1 392 566	134 637 446,19
	2009	30 403	214 000	2 745 857	1 676 732	259 561 285,65
	2010	31 689	218 999	4 891 847	2 605 333	269 094 427,64
	2011	33 552	218 964	2 835 000	5 155 455	183 615 290,49
łódzkie	2008	79 218	561 673	8 243 774	6 533 972	597 700 199,26
	2009	81 955	560 604	7 949 994	5 414 269	651 171 240,60
	2010	86 743	570 362	6 781 877	6 922 507	675 823 058,72
	2011	93 254	562 152	7 747 267	9 105 768	627 897 006,46
małopolskie	2008	95 020	682 253	10 410 559	5 690 734	924 779 850,05
	2009	99 606	684 178	8 950 178	5 953 248	992 242 359,68
	2010	104 086	695 967	9 351 758	6 672 409	970 290 678,86
	2011	113 948	706 124	10 676 950	7 466 644	896 676 149,53

²¹ Dobór zmiennych reprezentujący poszczególne kategorie ekonomiczne wynika z dostępności danych dla województw Polski. Przyjęto, że wydatki na poszczególne drogi odzwierciedlają rozwój infrastruktury rozumiany w dwóch postaciach, wcześniej przywoływanych. Niemniej taki (i każdy inny) dobór zmiennych ma swoje zalety i wady, o których nie można zapominać.

1	2	3	4	5	6	7
mazowieckie	2008	275 345	1 448 416	33 582 132	13 732 321	2 000 033 868,75
	2009	293 917	1 421 120	29 734 335	15 745 573	2 299 690 950,76
	2010	315 792	1 430 064	28 941 091	14 392 164	2 986 234 694,20
	2011	341 720	1 449 032	31 002 994	14 778 420	2 258 892 087,96
opolskie	2008	29 239	203 846	2 417 778	1 491 554	138 564 576,55
	2009	29 699	200 303	2 825 527	1 724 008	233 803 269,79
	2010	30 348	203 035	2 687 557	1 987 703	229 617 016,79
	2011	32 266	202 624	3 095 793	1 604 214	211 044 444,14
podkarpackie	2008	48 404	414 457	5 339 101	2 544 011	404 787 640,85
	2009	50 749	402 319	4 850 858	3 684 095	559 474 197,98
	2010	52 522	417 501	4 763 735	5 524 948	548 758 142,53
	2011	57 028	420 759	5 811 626	7 606 009	771 774 099,21
podlaskie	2008	29 059	210 028	3 472 142	1 350 531	300 223 314,12
	2009	30 949	207 201	2 770 963	1 863 503	613 539 167,69
	2010	32 097	209 765	2 668 089	2 382 777	639 355 483,54
	2011	34 239	210 623	4 005 276	2 512 549	455 117 327,94
pomorskie	2008	70 342	496 783	8 490 230	5 487 714	625 856 906,70
	2009	76 332	493 711	9 451 268	8 132 416	71 367 6815,96
	2010	79 602	496 673	6 131 659	6 930 472	809 379 727,00
	2011	86 206	494 705	7 014 769	6 928 539	1 024 049 212,30
śląskie	2008	167 817	1 193 254	1 658 5179	10 764 578	1 200 086 894,45
	2009	175 442	1 171 892	15 353 038	13 049 783	1 453 360 219,16
	2010	183 973	1 183 147	13 852 577	12 451 940	1 474 924 138,83
	2011	198 301	1 183 573	16 651 116	13 471 532	1 392 343 181,08
świętokrzyskie	2008	34 048	231 821	4 046 859	1 536 583	231 159 773,07
	2009	34 785	227 880	3 772 894	2 406 722	405 631 462,99
	2010	35 690	233 771	3 594 007	3 151 390	419 419 448,32
	2011	37 831	231 218	3 818 909	2 891 154	438 170 830,67
warmińsko-mazurskie	2008	35 242	276 642	3 937 861	1 966 872	237 893 733,62
	2009	37 182	267 834	3 077 085	2 777 447	314 860 560,91
	2010	38 893	272 318	2 960 568	3 587 702	453 515 868,32
	2011	41 609	272 397	3 307 414	4 443 778	369 124 959,37
wielkopolskie	2008	118 483	840 085	14 387 321	5 751 968	1 220 245 374,22
	2009	127 486	828 661	12 280 783	6 062 855	1 152 042 735,11
	2010	131 882	839 437	11 753 980	7 129 954	1 311 206 181,42
	2011	142 445	847 975	12 424 844	8 407 097	1 195 884 019,40
zachodnio-pomorskie	2008	51 051	334 061	5 136 197	3 886 748	357 725 285,16
	2009	52 478	322 006	3 919 422	4 603 793	440 007 907,63
	2010	54 672	329 610	3 493 719	4 810 067	497 251 998,61
	2011	57 698	326 577	3 669 052	5 104 048	540 555 446,86

* wydatki na autostrady płatne, drogi publiczne krajowe, drogi publiczne wojewódzkie, drogi publiczne powiatowe, drogi publiczne gminne, drogi publiczne w miastach na prawach powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (24.07.2014).

W tabeli 2 przedstawiona jest macierz korelacji pomiędzy zmiennymi. Jak z niej wynika, między zmienną objaśnianą a zmiennymi objaśniającymi zachodziły dodatnie korelacje, które kształtowały się powyższej wartości krytycznej,

zatem korelacje te są istotne. Innymi słowy wydatki na poszczególne drogi, nakłady inwestycyjne oraz zasoby pracy istotnie wpływały na poziom PKB w 16 województwach Polski w analizowanym okresie.

Tabela 2

Współczynniki korelacji liniowej

$\ln Y$	$\ln L$	$\ln Kp$	$\ln Kg$	$\ln T$	
1,0000	0,9866	0,9684	0,9196	0,9215	$\ln Y$
–	1,0000	0,9667	0,9048	0,9078	$\ln L$
–	–	1,0000	0,8554	0,8866	$\ln Kp$
–	–	–	1,0000	0,8731	$\ln Kg$
–	–	–	–	1,0000	$\ln T$

Wartość krytyczna (przy dwustronnym 5% obszarze krytycznym) = 0,2461 dla $n = 64$

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (24.07.2014).

W tabeli 3 przedstawiono wyniki estymacji modelu panelowego ważoną metodą najmniejszych kwadratów, które powinny odczytywać się jako wskaźniki elastyczności.

Tabela 3

Wyniki estymacji modelu panelowego metodą najmniejszych kwadratów

Wyszczególnienie	Współczynnik	Błąd stand.	t -Studenta	wartość p	
const	-4,2139	0,225514	-18,6858	< 0,00001	***
$\ln L$	0,586699	0,0277252	21,1612	< 0,00001	***
$\ln Kp$	0,21551	0,0218095	9,8815	< 0,00001	***
$\ln Kg$	0,161374	0,0150614	10,7144	< 0,00001	***
$\ln T$	0,0909302	0,0121266	7,4984	< 0,00001	***

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (24.07.2014).

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 3, wszystkie zmienne były istotne statystycznie, przy czym najsilniejszy wpływ na PKB mają zasoby pracy, a najmniejszy wydatki na poszczególne drogi. Analizując parametry modelu z zachowaniem klauzuli *ceteris paribus*, można wysnuć następujące wnioski:

1. Wzrost wydatków na autostrady płatne, drogi publiczne krajowe, drogi publiczne wojewódzkie, drogi publiczne powiatowe, drogi publiczne

gminne, drogi publiczne w miastach na prawach powiatów o 1% spowodował wzrost PKB o 0,09%.

2. Wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze publicznym o 1% spowodował wzrost PKB o 0,16%.
3. Wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze prywatnym o 1% spowodował wzrost PKB o 0,22%,
4. Wzrost liczby pracujących o 1% spowodował wzrost PKB o 0,59%.

Należy również dodać, że współczynnik determinacji R^2 jest zaskakująco wysoki, wynosi 99,55%, co świadczy o dobrym dopasowaniu modelu. Otrzymany model można zapisać za pomocą równania (3)²²:

$$\ln \hat{Y} = -4,21 + 0,587 \ln L_{it} + 0,216 \ln K_{pit} + 0,161 \ln K_{git} + 0,0909 \ln T_{it} \quad (3)$$

(0,226)   (0,0277)   (0,0218)   (0,0151)   (0,0121)

Reasumując przeprowadzoną analizę, można stwierdzić, że rozwój infrastruktury (w tym przypadku empirycznie rozumiany przez pryzmat wydatków na poszczególne drogi), wraz z większymi zasobami pracy oraz wzrostem kapitału prywatnego i publicznego (rozumianymi jako wzrost nakładów inwestycyjnych) pozytywnie wpływał na wzrost gospodarczy w 16 województwach Polski w latach 2008–2011. Przedstawiony model można by rozszerzyć o wagi przestrzenne, uwzględniające efekty aglomeracyjne między badanymi regionami. Podobną analizę powinno się przeprowadzać dla poszczególnych gmin w obrębie danego województwa, wówczas efekty aglomeracyjne oraz pozytywne efekty zewnętrzne byłyby dodaną wartością analizy związków pomiędzy rozwojem infrastruktury a wzrostem gospodarczym.

Podsumowanie

Rozwój infrastruktury transportu niewątpliwie wpływa na lokalny, regionalny czy krajowy wzrost gospodarczy w krótkim okresie, w długim okresie zaś może stymulować rozwój społeczno-gospodarczy. Wynika to przede wszystkim z faktu, że infrastruktura transportu – traktowana jako dobro pożądané – stanowi o dostępności do zasobów i wpływa na poziom aktywności społeczno-gospodar-

²² W nawiasach pod oceną parametru znajdują się błędy ocen.

czej danego regionu. Rozwój infrastruktury zachodzący równoległe ze wzrostem zasobów pracy wpływa na wzrost PKB.

Inną wartą przedyskutowania kwestią są dysproporcje rozwojowe wynikające ze zróżnicowania przestrzennego rozwoju infrastruktury. Przedstawiony model dla województw Polski można by rozszerzyć o macierze wag sąsiedztwa pierwszego rzędu (opóźnione przestrzennie PKB według województw) i za pomocą parametru autoregresji przestrzennej zbadać interakcje przestrzenne zachodzące między sąsiednimi województwami, co jest zamiarem autorek w przyszłości. Oprócz tego warto poznać byłoby zastosowanie lokalnych statystyk autokorelacji przestrzennej LISA, dzięki czemu można wyodrębnić skupiska dużych lub małych wartości, obserwacje nietypowe, zbadać rozproszenie statystycznie losowych wartości lokalnej statystyki Morana.

Bibliografia

- Analysis of the links between transport and economic growth*, OECD, ENV/EPOC/WPNEP/T(2003)4/FINAL.
- Aschauer D.A., *Highway capacity and economic growth*, "Economic Perspective" 1990, vol. 14.
- Banister D., Berechman J., *Transport investment and economic development*, Routledge, London 2000.
- Bank Danych Lokalnych http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks (24.07.2014).
- Boopen S., *Transport infrastructure and economic growth: Evidence from Africa using dynamic panel estimates*, "The Empirical Economics Letters" 2006, vol. 5.
- Button K., *Infrastructure investment, endogenous growth and economic convergence*, "The Annals of Regional Science" 1998, vol. 32.
- Cantos P., Gumbau-Albert M., Maudos J., *Transport infrastructures, spillover effects and regional growth: evidence of the Spanish case*, "Transport Reviews" 2005, vol. 25.
- Chen G., de Abreu e Silva J., *Estimating the provincial economic impacts of high-speed rail in Spain: An application of structural equation modeling*, "Procedia – Social and Behavioral Sciences" 2014, vol. 11.
- Fuente A. de la, *Infrastructures and productivity: an updated survey*, Barcelona Economics Working Paper Series, Working Paper no 475, Instituto de Análisis Económico, Barcelona 2010.
- Grzywacz W., *Infrastruktura transportu*, WKiŁ, Warszawa 1982.

- Pradhan R.P., Norman N.R., Badir Y., Samadhan B., *Transport infrastructure, foreign direct investment and economic growth interactions in India: the ADRL bounds testing approach*, "Procedia – Social and Behavioral Sciences" 2013, vol. 104.
- Trans-European transport network planning methodology. Final report*, Transport and Mobility Leuven, Leuven 2010.
- Transport infrastructure investment and economic productivity*, Round Table 132, OECD, ECMT, Paris 2007.
- Wojewódzka-Król K., *Infrastruktura transportu wobec współczesnych wyzwań*, „Logistyka” 2011, nr 1.
- Wojewódzka-Król K., Rolbiecki R., *Infrastruktura transportu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.
- Yu N., Jong M. de, Storm S., Mi J., *Spatial spillover effects of transport infrastructure: evidence from Chinese regions*, "Journal of Transport Geography" 2013, vol. 28.
- Załoga E., *Trendy w transporcie lądowym Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2013.
- Zhang X., *Transport infrastructure, spatial spillover and economic growth: evidence from China*, "Frontiers of Economics in China" 2008, vol. 3.

**VERIFICATION OF THE RELATIONSHIP
BETWEEN TRANSPORT INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT
AND ECONOMIC GROWTH**

Summary

The paper presents a theoretical and empirical approach on the impact of the development of transport infrastructure on economic growth. In the first part of the article presents the main views transport of economists on that matter. In the second part of this paper empirical models were adapted to examine this relationship between transport infrastructure and economic growth. Analysis on the example of the 16 provinces of Poland (taking into account the years 2008–2011) was conducted.

Keywords: development, relationship, transport infrastructure, economic growth

Translated by Elżbieta Szaruga